મુસ્લિમ બહેનોને હકની અર્પણ

સુધારાનું શરીફ

★

મુ. ઇ. હેદ્રી કોઠારવાલા

★

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

ઇબ્રાહીમ નુરમુહંમદ (કોઠારપુર)

૧૯૬૪) કી ૧ આનો (૧૦

★

મા. ના ફેલાવામાં મદદ કરો.

ઉદ્દેશ.

...ની ... ચુ. ઈ. ઢેઢી કલમે લખાયેલી

આ પુસ્તિકાનો હેતુ ખાસ કરીને કુતીયાણા મેમણ કોમમાં ઘર કરી બેઠેલા, કુરિવાજોનો નાશ કરવાના અને કોમમાં રિવાજોના નામે નાણું, વખત અને ઇજ્જતની થતી બરબાદીને અટકાવવાનો છે.

એક મેમણ જેવી મહાન મુસ્લિમ કોમ, કે જે પોતાના વેપાર અને સાહસ માટે દેશભરમાં પોતાનું અનેરૂં સ્થાન ધરાવે છે તે કોમ માટે આવા અણછાજતા અને અણઘટતા રિવાજો શરમજનક અને અણુ ઇસ્લામી છે. અને તે રિવાજોને લઈ, બીજી કોમ આપણી મશ્કરી અને હાંસી કરે છે હજી પણ મોકો છે અને કીમતી વખત પણ કે જેથી કરી આપણે આપણી કોમની પુનઃરચના કરીએ નહિ તો આપણી થનારી ઓલાદ આપણી ઉપર લાનત સિવાય બીજું કંઈ નહિ મોકલે.

અંતરમાં આશા છે કે બહેનો માતાઓ, ભાઈઓ અને વડીલોને નમ્ર ગુજારિશ છે, કે તેઓ આ પુસ્તિકા વાંચી તેના ઉપર અમલ કરી કરાવી અને કોમની ટકરાતી નાવડીને પાર લગાવે અંતમાં કુતીયાણા મેમણ કોમ માટે આ પત્રિકા તૈયાર કરી આપવા માટે જનાબ ઇબ્રાહીમ નુરમહમદ ને મુબારકબાદ

ખાદિમે કોમ

કુતીયાણા નુરૂલ ઇસ્લામ કોઇઅઝુર

વિશેષ વિનંતી

મુસ્લિમ બ્હેનો !

આ પુસ્તિકા વાંચી ભડકશો નહિ. હું તમને માનપુર્વક ખાત્રી આપુ છું કે આખા પુસ્તિકામાં એક પણ લીટી આપને અયોગ્ય કે અવિચારી માલુમ પડશે. નહિ આ સંસારી ચિત્રની કિમતનો તોલ કરતાં તેની ખામીઓને નજર અંદાઝ કરશો માત્ર સંગીત શબ્દોનો નકકર માવો જે આ લખાણની સુંદરતાનો મૂળભેદ છે તેજ શોધવા અને સાર ગ્રહણ કરવાનો હું આપને આગ્રહ કરૂ છું. આ લખાણના અક્ષરે અક્ષરમાં રહેલી સદભાવનાનો સ્વિકાર કરજો અને ખાત્રી રાખજો કે મેમણ સંસારની ખામીઓ તરફ આંગળી ચીંધવાની મારી નેમ માત્ર આપણી આવકારદાયક ખુબીઓ ખીલવવા કાજેજ છે,

બ્હેનો ! તમારામાં ગોહરો છુપાયલા છે પરંતુ તેમના મુલ્ય આંકનારાઓ નથી. તમે ઇન્સાની ઝીન્દગીને પરમ સુખમાં ફેરવી નાખનાર પનોતી દેવીઓ છો.

આટલી વિનંતી પછી હું તમને આગ્રહ કરીશ કે,

ઉઘાડો આ પુસ્તક નિત હમેશને, ફેરવો તેના પાના. ખુલ્લા દિલથી, અને તોલ કરો તેનો અપક્ષપાતી તરીકે, અને તેમ કરતાં તમને જે આપણા સમાજ જીવનમાં કંઈક કઢંગુ કે ખામી ભર્યું જણાય તો તેને સુધારવાની કોશિશ કરશો.

આ પુસ્તક પ્રગટ કરવાનો હેતુજ આપણામાંના કઢંગા રિવાજોને દૂર કરવાનો છે. દરેક બ્હેનો શાંત દિલ અને ઠંડા દિમાગથી તેનું મનન કરે એવી ઉમેદ અને નેક અંજામની આશા રાખતો,

આપનો નમ્ર સેવક

યુ. ઈ. હેઢી

સુધારાનું શિખર

ખોટા રિવાજો દુર કરો

ચાલ ચલની ચાહિયે દુનીયાકા ચક્કર દેખકર
ખુદ કુવે મે કોઇ ગિર શકતા હય કયુંકર દેખકર

ચશ્મ ઝરા બેતાબીએ દિલ બયઠ જાને દે મુઝેહ
અબર ઇસ બસ્તીપે ચારઆસુ ગિરાને દે મુઝેહ

બ્હેનો ! આ પુસ્તિકા પ્રગટ કરવાનું કારણ એજ છે કે —"આપણામાં ખોટા રિત-રિવાજો ઘુસી ગયા છે, તથા નવા નવા રિત-રિવાજો વધતા જાય છે તેને અટકાવવા."

આપણી ભાઈબંધ કોમો પોત પોતાના ખામીવાળા કુરિવાજોને તિલાંજલી આપી સુખી જિન્દગી બસર કરે છે એક આપણેજ છીએ કે ખોટા રિવાજો પાછળ ઘસડાઈ નાણાંની બરબાદી કરી દુઃખી થઈ રહ્યા છીએ, છતાંય એ નાશ કારક કુરિવાજોને છોડતા નથી.

જન્મથી લગાવી છેક મરણ સુધીના કુરિવાજો ઉપર નઝર નાંખો તો તેમાં આપણને કીમતી વખત અને નાણાંની બરબાદીજ જોવામાં આવશે એટલુંજ નહિ પણ એ રિવાજો ઉપર ધ્યાનથી વિચાર કરશો તો આપણા બદનમાં અંગાર લાગી જશે, કે આપણે કઈ નાશકારક દિશાએ ઘસડાઈ રહ્યા છીએ. અને એ રિવાજોને ઉત્તેજન આપનારાઓ ઉપર અંતઃકરણમાંથી ધિક્કાર અને લાઅનત વરસાવશો,

લ્હાવા હોંસ અને હુકમ પાછળ ગાંડા બની ટી. બી. જેવી ચેપી બીમારીની માફક આપણે એ લાલચોને વળગી પડેલ છીએ. એ લ્હાવાની અંગારે આપણા સંસારને સળગાવી દીધાં છે. આપણને દુખી અને બરબાદ કર્યાં છે, ક્યાંયના રાખેલ નથી એ લ્હાવા-છાવાથી હાલબેહાલ બની શરમ જનક જિંદગી ગુંજારી રહ્યા છીએ, છતાં એ ધિક્કાર પાત્ર રસમોને વળગી રહ્યા છીએ.

આપણા સડેલા સંસાર ઉપર ઢેઢ અને ભંગીઓ તેમજ બીજી અન્ય ઉતરતી કોમો પણ આપણા આવા રિવાજોની હાંસી મશ્કરી ઉડાવે છે, એ સિવાય આપણે ત્યાંજ કામકરનારીઓ તેમજ પાણી ભરનારીઓ કે જે આપણી સાથે રાત દિવસ બેસનારીઓ છે, તે પણ કુરિવાજોને તરફ નફરતની નજરથી જુએ છે, આવી રીતે આપણાજ પૈસાથી આપણાજ હાથોથી આપણીજ હાંસી મશ્કરી કરાવવી છતાંય આપણી આબરૂની પરવા આપણને છેજ ક્યાં? આપણા દિલ મુડદાલ બની ગયાં છે, મરી ગયાં છે.

આપણે ત્યાં બચ્ચુ પયદા થાય છે, તે વખતે પણ કેટલા ખર્ચા કરાય છે. નણંદ અને સાસુ તથા સગાં વ્હાલાને મુખ અને સાકરના પડીકાં અપાય છે ફકત નામ રાખવાની ક્રિય કરવામાંજ રૂ. ૭૫ થી ૧૦૦ બરબાદ થાય છે.

છઠ્ઠી વખતે પણ ૧૦૦ થી ૧૫૦ રૂપીઆની પાયમાલી થાય છે, બચ્ચાનું પારણું કરવામાં અરસ પરસ બસોબસે રૂ. ખર્ચાય છે. એ બધું શા માટે? બચ્ચાં માટે સારા બે બે ચાર ચાર ખમીસ બચ્ચાની દાદી સિવરાવીને પહેરાવે તે ન ચાલે? ખુદા ના ખારતા એ બાળક ગુજરી ગયું તો તે પારણું શું કામનું? તેના મરણ બાદ ચુકતે અલ્લાહ વાસ્તે આપી દેવાના બનાવ કેટલાય બની ચુકયા છે. વળી એ પારણું

જોઇને દાઝ થાય કે નહિ ?

બારિયા ઉતરતી વખતે પણ એજ મુંગા અને પુડિકાની ઉડમ ઉડા. ખાવાની દેગો ચઢે અને આખા ગામમાં ગરીબીયાં વ્હેંચાય.

ન ખાવિન્દની હાલતનો વિચાર ન ભાઈ-બાપની કમાણીની ગણત્રી ! ઘરનો મર્દ પોતનું પુરૂં કેવી રીતે કરશે, કોના પાસેથી ઉધાર લેશે, ક્યાં માંગવા જશે, કેવી રીતે જીન્દગી બસર કરશે. કેવી કેવી ખતરનાક અને ભયંકર બોમ્બવર્ષા જેવી હાલતમાં કમાણીઓ કરે છે એનો ખ્યાલ મુદ્દલ હોતે નથી. અને ખુદાના ખાસ્તા જેના ઉપર ઘરનો દારોમદાર છે તે માણસ ઓચિંતો કમાતો બંધ થાય નોકરીથી ઉતરી જાય, બિમાર પડે યા ગુજરી જાય તો કુટુમ્બની કેવી કઢંગી હાલત થાય અને કેવું ઝિલ્લત ભર્યું જીવન ગુજારવું પડે એનો કંઈ વિચાર છે ?

વરસ દહાડે બે બે ત્રણત્રણ હજાર કમાનાર જ્યારે ગુજરી જાય છે, તો તેના સિવાકામાંજ રાડ બોલે છે કે, અલ્લાહના દીધેલા બેબે બચ્ચાં છે. બાયડી છે ઘરમાં કાંઈ નથી, કાપડિયો આટલા માગે છે, ને તે આટલા. બિચારી બાયડી વલવલે છે, છોકરાં ટળવળે છે, ભાડાવાળો આંટા ખાય છે, બિચારી ઓરત અને બચ્ચાંઓનું શું થશે ?

લ્હાવામાં આગળ પાછળનો વિચાર કર્યા વગર બને તેટલું ઉડાવી નાખીએ ખોટી શરમ ખાતિર બાવા બની જઈએ. અને નબળો વખત આવે ત્યારે રડી રડીને આંખ્યો દુખાવ્યે. એ કરતાં પહેલાંથીજ સાફાઈથી વરતીએ તો ?

બારિયા બાદ આવે સુન્નતનો લ્હાવો. ભલા આવો સારો મોકો કોણ હાથથી જવા દે ! તે વખતે પણ મુબારક ચૂડાની લેણ-દેવડ અને એજ સોપારી, ફૂડીકાની મારામારી. ચહાની દેગો અને કબાબ, સમોસા, ગાજરનો હલવો અને ખીર ખુરમાની ધમાલ સારા ટાણે નહિ ઉડાવ્યે તો પછી ઉડાવીશું ક્યારે ભલેને પછી કસબ યા જમાતના ખયરાતી મદદનીશો ઉપર નભવું પડે અને ધર્માદા બાજરા ખાવા પડે.

સુન્નત પતી ગયા બાદ આવી નાતરાની ટેમ. કહેવાય છે કે છોકરાનુ મોઢું તો માદણુમાં જોવાય છે, પણ વહુનુ મોઢુ જોવાની ટેમ તો ખુદા માંડ માંડ દેખાડે છે. એટલે આવી મોંઘવારીના જમાનામાં પણ મનમાનતું ન ખર્ચીએ તો ચાલેજ કેમ ?

અરસ પરસ બન્ને પક્ષો પેટ ભરી તે વખતે નાણાં ઉડાવે છે, પચીસ પચીસ અને પચાસ પચાસ મૂળા કડા કડા અને વીસ વીસ સાકરના પડીકા, ચહા, સરબત, સોડા કાફી અને ખીરખુરમાની ધમાધમી દેગ અને પળાની ધમાલ.

કોણ જુએ છે જમાતના ભારા કે ઘરની હાલત ? એક રાંડીરાંડ બાઈ પણ પોતાનું નામ કાઢવા અને નાક રાખવા ઉડાવપણાના છેલ્લે પાટલે જઈ બેસે છે

એનો બાપ થોડો હયાત છે કે મ્હારા છોકરા છોકરીના લ્હાવા પૂરા કરશે. એનો બાપ નથી તો કંઈ મુંઝાવાનું નથી હું શું ના સાત બાપ જેવી ? બે હેલ પાણીની વધારે ભરી લઈશ અને બે ઘરનું વધુ કામ કરી લઈશ પણ મારા બચ્ચાંઓનાં ટાણાં તો આબરૂદારને છાજે તેવી રીતે ઉકેલીશ !

અચ્છા. એ તો થયા બધા સારા ટાણાંપ. મરણ વખતની ક્રિયાઓ તો જુઓ ! કોઈ મરણ થયું કે સગાંવ્હાલાં તરફથી કુનીઓ આવે. ત્રણ દિવસ સુધી ખીચડીઓ ખવાય જારતની વખતે અકની જર્દાના જમણો થાય. દસમ વખતે અકની અને મીઠાઈઓ ખવાય વીસમા વખતે પણ એવુંજ બને અને હદ તો થાય છે ઘડો ભરતી વખતે, સડેલી યા ગળેલી કોઇ લાણુ બાકી ન રહે. એ સીવાય સોજીના સીરા ટીકડીઓ, ચિલ્વા કબાબ, સમોસા, વડા, ગુલગુલા વિગેરે તઇયાર કરાય છે. ખુદાની કુદરત તો જુઓ કે આંખમાંથી લોહીના આંસુ ઝરી હોય અને મોઢામાં સોજીના સિરા અને કબાબ, સમોસા પડતા હોય, આતે મર્હુમ પાછળ ગમી કે ખુશી ?

ઘરમાં જવાન મોત નિપજ્યુ હોય અને આપણને આવા મલિદા સુઝે ? આવા ખાવા ભાવે ?

મરણ પાછળના આવા જમણો જોઈનેજ મહુંમ અક્બર ઇલ્હાબાદીએ ઠીક કહ્યું છે કે—

બતાઉં મરને કે બાદ કયા હોગા
પુલાવ ખાયેગેં અહેબાબ ફાતેહા હોગા.

બ્હેનો ! હું સાફ સાફ જણાવું છું કે આ ખાણું પીણું ઈસ્લામ મઝહબથી ખિલાફ છે. અલ્લાહ અને તેના પ્યારા રસુલ (સ. અ. વ.) નારાઝ થાય છે. અને મર્હુમની રૂહ પણ નાખુશ થાય છે. આટલી બધી મઝહબ વિરૂદ્ધની ધમ લો કરવા કરતાં આપણે પોતે જે જાણતા હોઈએ પઢી મર્હુમને બખ્શવું જોઈએ એમ કરવાથી સવાબ મળે છે ખુદા ખુશ થાય છે.

એક બીજાની દેખાદેખી લખ-લુટ ખર્ચાઓ કરવા છતાંય આપણા સંસારતો બગડેલાજ રહે છે, એક બીજા ઉપર વિશ્વાસ નથી. અરસપરસ સહનશક્તિનો પણ અભાવ છે. વાતવાતમાં રિસામણા, નજીવી બાબતમાં કજીયા કંકાસ અને નજીવા ઝગડા અને મોટું રૂપ આપી જમાતે અને કોર્ટે ચઢવાનો ચસ્કો લાગી ગયો છે. એક બીજાની બે ઈજ્જતી કરવાનો ફક્ર સમજી બેસેલ છીએ, વેવાઈ-વેલાની અને આપસની

જાતો કુવે અને તળાવે, મચ્છીપીઠે અને મારકીટે ચૌટે અને ચકલે કરતાં અચકાતા નથી. કુતરાઓ એક બીજા સામે ઘુરકાઘુરકી કરે છે, આબાદ એવીજ હાલત આપણી છે, આપણા સંસાર કુત્તાકુત્તી જેવાં બની ગયા છે.

ધણી ક્યાંય પડ્યો હોય. અવરત ક્યાંય પડી હોય બચ્ચાંઓ ક્યાંય રખડતા હોય, તોબા તોબા એ કંઇ સંસાર છે! ખુદા ના કરે એવી કોઇની ખાનાખરાબી અને એવી જુદાઈ-રીસામણામાંજ અવરતોના મરણ થાય છે. મર્દ ઝુરીને મરે છે. બચ્ચાંઓ માબાપ વીહોણા બની દયામણી હાલતે ગુજરે છે તોય આપણને આપણી હાલત સુધારવાના વિચાર ક્યારે સુઝશે ?

ક્યાંક ધરતીકંપ રુપે ખુદાનો કહેર નાઝિલ થાય છે તો ક્યાંક વટોળીયા રૂપે. તો ક્યાંક પાણીના પુર રૂપે તો ક્યાંક પહાડ ફાટીને કહેરે-ખુદા નાઝીલ થાય છે, પણ બાટવામાં તો સંસારિક અણબનાવની સુરતમાં બલાઓ નાહક નાઝિલ થઇ છે અને ખરૂં તો એ બલા નજર નોતરી આવી નથી. પણ આપણે બાખુશી દઅવત આપી ધામધુમથી તેડાવેલ છાએ. કારણકે આપણને સંસારિક સુખ જોઇતું નથી, સુખે બેસવું નથી. કોઇને સુખે બેસવા દેવું પણ નથી.

હવે વધારે વખત આવા રેઢિયાળ સંસારને ન નભાવો

તો આઈ. સુધરવાની કોશિષ કરશું તો ઈન્શાઅલ્લાહ જરૂર સુધરી જશું.

તાવીજ, દોરા, ધાગા અને પલીતામાં પણ આપણે બહુજ ઊંડા ઉતરી ગયાં છીએ. એ તાવીજ, દોરા, ધાગા, અને પલીતાંનું બયાન કરતા કંપારી છુટે છે. રૂંવે રૂંવાં ઊભા થઈ જાય છે, આંખમાંથી આંસુ સરી પડે છે.

ખાવિંદને કબ્જે કરવા અવરત ગંડા, દોરા, ધાગા કરાવે, નણંદને કબ્જે કરવા બોલાવી છુમંતર કરાવે દેરાણીને વશ જેઠાણી અને જેઠાણીને તાબે કરવા દેરાણી એનો ઉપયોગ કરે, સાસુને બિલ્લી બનાવવા વહુ એનોજ આધાર લે એ ગંદા ધંધા માટે આપણે જ્યાં ત્યાં ભટકીએ. નીચથી નીચના ઘરે એ માટે જઈએ. પોતાનું અવરતપણું ભુલી જઈએ પૈસાનું પાણી કરીએ. ઈજ્જતનું લીલામ કરીએ, બદનામ થઈએ. એ પછવાડે બાવરી બનીએ, પોતે દુખી થઈ બીજાને દુખી કરીએ, છતાંય કામણ કરાવવાના કલંકિત કામને ન ત્યાગીએ.

કામણ કરાવી કેટલાકને કબ્જે કરી લીધા ? ઉલ્ટાના અસંખ્ય સંસાર સળગી ઉઠયા છે કોઈક ગાંડી થઈ ગઈ છે, તો કોઈક ઘેલો બની ગયો છે કોઈક ઝુરે છે, તો કોઈ ખુવાર થઈ ગયો છે,

એક મુસલમાનને આવા હલકટ ધંધા શોભે ? કબ્જે કર-

વાના અને મીઠાશ મુહબ્બત વધારવાના ખરા હથિયાર તો સારી વર્તણુંક અને હળીમળીને રહેવું એ છે નકે ઠામણુ?

આપણામાં બીમારીઓ જુઓ ! કોઇ ઘર બિમારીથી ખાલી છે ? અને બિમારી પણ કેવી। ખુદા રહમ કરે જીવ-લેણ અને નાણાંખાઉ બિમારીઓ. આવા ચેપી રોગ ૧૦-૧૫ વર્ષ પહેલાં જોયાં હતાં ? આવી દીલ કંપાવનારી બિમારીઓ ક્યાંય સાંભળી હતી ? એ બધુંય આપણા કરતુતોના પરિ-ણામ રૂપ છે.

હસદ, અદેખાઇ, ગિલા-ગિબત અને ટંટા ફસાદ એ આપણા મુખ્ય ધંધા છે એ ધધામાં પુરેપુરી ખોટ જોઇ લીધા પછી પણ એને તજી દેતા નથી.

ગમે તેવા સોના-ચાંદીના દાગીન પહેરી અને જરીઝીકના ઝુમડાં પહેરી ઓઢી ચાલી આવતી મેમણુયાણીને જુઓ. સાવ પીળી હલદી જેવી, કબરમાંથી કોઇએ ખેંચી કાઢી હોય એવી મુડદા જેવી, ન બદનમાં તાકાત ન ચહેરાપર રવનક.

સોના ચાંદી અને જરીઝીક અગર સુખના સાધન ગણાતા હોય તો પછી આવી બગડેલી હાલત કેમ ? ખરૂ સુખ સાદા ઇમાં છે, ચાંદી, સોના અને જરીઝીકમાં નથી

અવરતને કદાચ જિન્દગીમાં મોટામાં મોટું મેણું હોય તો તે તલાકનુંજ હોય છે. કોઇ અવરત સીધી ના ચાલે તો

" તને તલાક આપી દઈશ " એમ કહે કે તુર્ત અવ-રતનું દિલ કંપી જાય, આંખે અંધારા આવવા માંડે અને પોતાની ઝીન્દગી બરબાદ ન થાય એ ઇરાદે પોતાની આદત સુધારે. પણ તલાકનું મેણું બાંટવામાં તો રહ્યુંજ નથી. એ તો એક અનેક રવાજોની માફક રિવાજ થઇ ગયો છે. તલાક સાધારણ વાત થઈ ગઈ છે.

કોઈ તકરાર ફસાદમાં મુતલ્લકા તલાક પામેલી અવરતને તલાકડીનું મેણું મારતાં, તો તે શર્મના મારે પાણી પાણી થઇ જતી, થોડા દહાડા સુધી કોઈને મોઢું સુધ્ધાં બતાવતી નહિ. એ શર્મ હયા અને સ્વમાનના ઝમાનની વાત હતી. એ વાત તો ગઈ ગુજરી થઇ છે. હવે તો શર્મ હયા અને સ્વ-માન વરાળ થઇ ગયાં છે. તલાક બચ્ચાંઓનો ખેલ બની ગઈ છે. કોઇપણ અવરતનો વિચાર ધણી સાથે રહી સુખી ઝિન્દગી ગુઝારવાનો નથી. ધણી તે કયા હિસાબમાં ! તેને પુછયા ગાછયા વિના છોકરા છોકરીના નાતરા વિવાહ પણ અવરતો કરી દીએ છે એમાં તે વળી ધણીને શું પુછવું ? અવરતના મર્દમાં જરા જેટલા ઝઘડો થયો હોય કે તેની અફવા આખા ગામમાં પ્રસારવામાં આવે નાકે ઝાંપે તેનીજ ચર્ચા ચલાય તુર્ત અવરત તેના બાગતરે રિસામણે બેસે મા-બાપ ભાઇ

બ્હેન સગાવહાલા વિગેરે છોકરીને સમજાવવાના બદલે અવર ઉલટું ચડાવે, અને રીસામણાની મડાગાંઠ વધુ મજબુત બને છોકરા પક્ષ તરફથી મનામણા માટે આવે, આવંદા એવું નહિ બને તેની ખાત્રીઓ આપે, છતાંય અવરત-પક્ષ મક્કમ રહે અને ધા-ધડક વગર અચકાયે કહી દીએ કે તલાક કાલે આપતા હો તો આજેજ આપી દીયોને ! આવા અણુઘટતા બોલોથી વાત વધી પડે.

બિચારા ધણી દુઃખે પરદેશ બેઠી ૧૦ યા ૨૦ મહીને દેશમાં આવ્યો હોય; પરદેશની તકલીફ વેઠી દેશમાં આરામ કરવા પણ અત્રે તો બેગમ સાહિબા રિસાઇ બેઠા હોય પછી જયાં ત્યાં ૨-૩ મહીના પસાર કરી નિરાશ થઇ પાછો પરદેશ સિધારે' બિચારા મર્દના નશીબમાં તો ગધેડાની જેમ કમાવાનં અને કુતરાની જેમ ખાવાનુંજ લખ્યું હોય છે નહિતર આવું તે હોય ?

પાછો તે ધણી દેશમાં આવે તો જેને હક નિકાહની અવરત કહે છે, તે તો ઘરે હોયજ નહિ. પોતાના માવતરે મોજ માણતી હોય છે. એટલે ફરી ભાઈ તરફથી કોઇ તેડવા જાય તેને ન સાંભળી શકાય એવા બોલો. બોલે ચડત ખોરાકી પોશાકી માગે, ધણીની રજા અને હાસનનો વિચાર કર્યા વિના

રાજકોટ, જુનાગઢ, જેતપુર જામનગર યા પોરબંદર દવા માટે ગયા હોય તેના બીલોની ઉઘરાણી કરે. મીરાંદાતાર ઘણુ કુલીયા ખખાવી બામણાસેર, બલસામ, ઝુણેજ વિગેરે ઠેકાણે હવાફેર માટે લઇ ગયા હોય તેના ખર્ચા માગે, એ બધાં નાણાં ભરી જાઓ, આકરીને કંઇપણ નહિ કહેવું તેની જામી નગીરી આપો. અને તે પછી તેડી જાઓ. એવા ફરમાન છુટે અને એ નાણાં મુકવી દીધાં છતાંય આને બાને રીસામણે તો બેસીજ જાય.

આવા કટાળાજનક આફતરુપ સંસાર ક્યાંય દીઠા છે ? તુર્તના પરણેલાના સંસાર સળગે છે. પણ ૧૦–૧૦ ૨૦–૨૦ અને ૩૦–૩૦ વર્ષના જુના ઘરસંસાર પણ તુટી પડયા છે. વેવાઇ-વેલાની ધણીઆણીઓ પણ તલાક ખાધેલ છે તેનું શું? કેવી દર્દનાક ઘટના કેવી કરૂણાજનક હાલત ?

બાળકીઓને દેખો ! તેણીઓ પણ માઝા મુકતી જાય છે. ધડધડ મા–બાપને તોછડાઇ ભર્યા સ્હામા જવાબ આપે છે, પોતાની મરજી પ્રમાણે વર્તે છે આટલી નાની ઉમરમાં જ્યારે મા બાપને ઠેબે ચઢાવે છે. ત્યારે મોટી ઉમરે પરણ્યા પછી એ ધણી સાસુ અને નણંદના કબજામાં રહેજ ક્યાંથી સીધી રીતે ઘરસંસાર ચલાવેજ કેમ ! કહેવત છે ને ? "પોણ્ઢ

બોલે મરની વાગુરિ" જ્યાં માતા પિતાના કુત્તા-કુત્તી જેવા અવતાર હોય ત્યાં બાળક-બાળકીના સારા લક્ષણની આશા રખાય શી રીતે !

ખુદાપાક આપણાં બચ્ચાંને નેક દિલવાન બનાવે આમીન

હર દર્દમન્દ દિલકો રોના મેરા રૂલાદે
બે હોશ જો પડે હંય શાયદ ઉન્હેં જગાદે

-ઇકબાલ-

આ મોગરી વતન પ્રી. પ્રેસ કાલુપુર-બલુચાવાડ-અહમદાબાદમાં મા. હુસેનખાન જે. બબરૂએ છાપી અને મા. ઈબ્રાહીમ નુરમહમદે, કાંઇમ્બતુર (દ. હિંદ) થી પ્રગટ કરી.